

УДК 711.11

к.т.н., доцент Лісниченко С.В.,
Київський національний університет будівництва та архітектури

КОЛО ВЛАСТИВОСТЕЙ МІСТОБУДІВНОЇ ЯКОСТІ ЖИТТЯ

Наведено загальні принципи побудови складних рівнів та груп кола властивостей містобудівної якості життя. Проведений аналіз основних складових елементів функціональності та естетичності об'єктів містобудування.

Кваліметричний аналіз житлового середовища, як в цілому, так і окремих об'єктів, вимагає послідовного виконання алгоритму процедур [1], а саме:

- вибір номенклатури одиничних показників якості,
- вибір базових показників якості,
- визначення значень одиничних базових показників якості,
- визначення значень одиничних показників якості об'єктів, що оцінюються,
- визначення відносних одиничних показників,
- визначення рангів одиничних та групових показників якості (коефіцієнтів вагомості),
- вибір методу звертання відносних показників,
- оцінка рівня якості.

Дана стаття присвячена дослідженню першого з пунктів зазначеного вище алгоритму, а саме процедурі визначення та аналізу номенклатури одиничних показників (елементів) якості.

Відповідно до теорії кваліметрії, властивості, які формують якість об'єкту оцінки, являють собою сукупність, впорядковану по визначеним правилам в складну ієрархічну структуру, яка називається деревом властивостей та являє собою зображений у графічному вигляді взаємозв'язок між властивостями об'єкта.

Враховуючи значну кількість елементів при побудові дерева властивостей містобудівної якості життя автор використовує не стандартну для теорії кваліметрії, але більш раціональну з точки зору компактного розміщення, графічну структуру у формі кола.

Побудова дерева розпочинається від найбільш складної його властивості (кореня дерева або центра кола, 0 рівень) і виконується до досягнення найбільш простої, яку не можливо, або не доцільно ділити на ще більш прості властивості. Метою побудови дерева є визначення та логічне структурне впорядкування всіх властивостей житлового середовища, які в більшій або меншій мірі впливають на містобудівну якість життя.

Якість життя є досить широким поняттям, яке формується критеріями сучасного містобудування, екології, економіки, соціології, філософії та інших технічних та гуманітарних наук. Досить широко розповсюджена модель, в якій поняття якість життя та якість середовища практично співпадають. Залежність якості життя від характеристик матеріально-просторового оточення людини міцно зафіксована в громадській свідомості [2].

Показник рівня якості життя, з точки зору містобудівної науки, є найбільш складною характеристикою житлового середовища та формує центр кола властивостей (нульовий рівень).

Житлове середовище, як простір існування людини, складається з двох більш простих елементів – житловий будинок (внутрішнє середовище) та його зовнішнє оточення, що формують групу та являють собою перший рівень кола властивостей містобудівної якості життя.

Якість будь-якого об'єкта відноситься до складної властивості та визначається сукупністю його функціональності та естетичності [3]. Використання (експлуатація) об'єктів містобудування перш за все спрямовано на задоволення потреб мешканців, з чого випливає, що найбільш важливою їх властивістю є придатність до функціонування, тобто функціональність. З іншого боку, при оцінці містобудівної якості життя вагоме місце займає естетична складова, адже, як показує досвід, значення коефіцієнтів вагомості властивостей «функціональність» та «естетичність» в більшості випадків суттєво не відрізняються. Тобто більш простими властивостями першого рівня є функціональність будинку, зовнішнього середовища і, відповідно, естетичність будинку та зовнішнього середовища, які формують групи та другий рівень кола властивостей.

Розглядаючи можливість подальшого ділення властивостей «функціональність будинку» та «естетичність будинку» на більш прості слід виділити два елемента об'ємно-просторового значення: приміщення квартири та позаквартирні приміщення. Квартира складається з житлових та підсобних приміщень і відноситься до внутрішнього простору, в якому людина перебуває, як мінімум, третину свого життя, що висуває відповідні якісні вимоги до її функціональності та естетичності. З іншого боку, позаквартирні приміщення, які за функціональним призначенням діляться на підсобні, технічні та нежитлові, хоча і відрізняються значно меншим часом перебування, але все ж таки їх функціональність та естетичність в значній мірі формує якісні характеристики будинку. Що стосується властивості «естетичність будинку», то, цілком логічно, вона являє собою сукупність естетичності інтер'єру внутрішніх приміщень та екстер'єру. При чому зовнішня естетичність будинку відповідно до загальних принципів оцінки краси в архітектурі складається з

художнього та архітектурного екстер'єру, з врахуванням гармонійності об'єкта з оточуючою забудовою та середовищем. Естетичність інтер'єру житлового будинку характеризує відповідну властивість всіх типів зазначених вище внутрішніх приміщень.

Групи властивостей функціональності та естетичності зовнішнього середовища формуються за наступними територіальними структурними елементами житлового кварталу: прибудинкова територія (двори), територія об'єктів повсякденних потреб, територія об'єктів періодичних потреб.

Таким чином, на третьому рівні кола властивостей сформовано чотири відповідні групи:

1. функціональність квартири та позаквартирних приміщень,
2. естетичність інтер'єру та екстер'єру,
3. функціональність прибудинкової території (двори), території повсякденних потреб, території періодичних потреб,
4. естетичність прибудинкової території (двори), території повсякденних потреб, території періодичних потреб.

На рис. 1 викладено графічне зображення 0-3 рівнів властивостей містобудівної якості життя з відповідними групами.

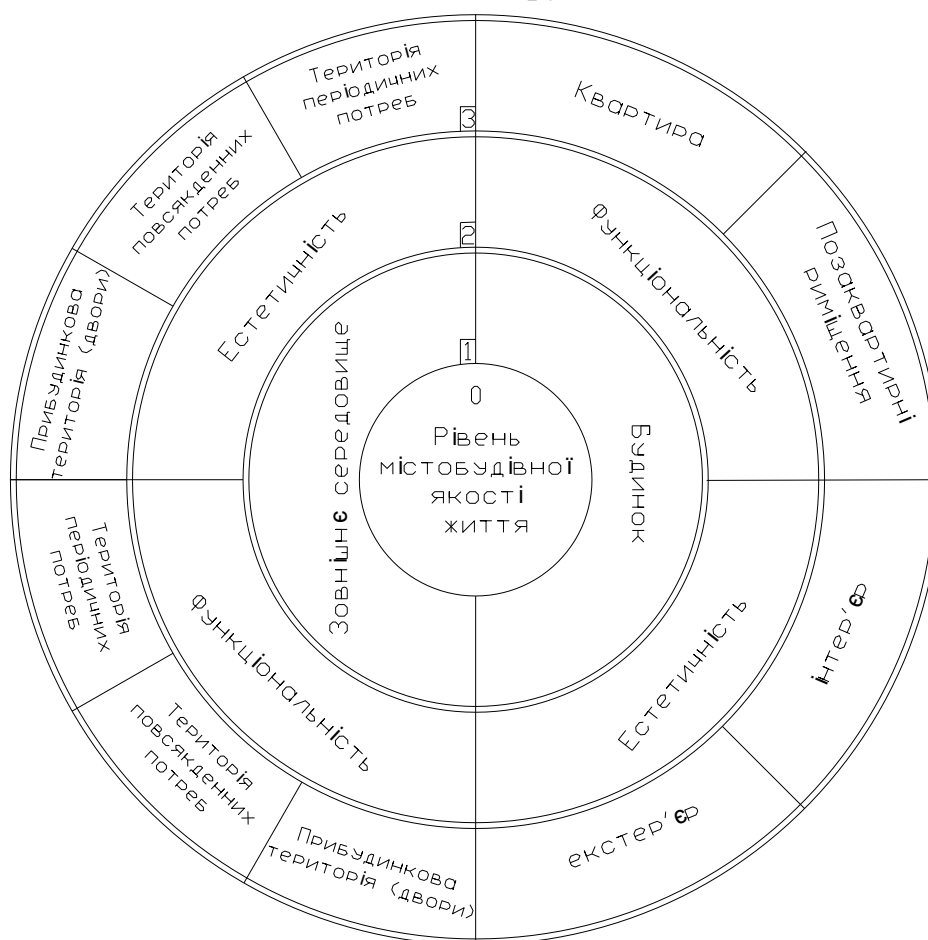

Рис. 1. Коло властивостей 0-3 рівнів містобудівної якості життя

Функціональність проявляється в двох аспектах: у вигляді основної функції, що характеризує ступінь пристосованості елемента виконувати своє основне призначення при використанні, тобто комфортність та другорядної, але не менш важливої, яка визначає надійність і здатність пристосовуватись до взаємодії з навколишнім середовищем і людиною та в загальному випадку носить функцію безпеки життя. В свою чергу властивість «безпека будинку» може бути розкладена на групу характеризуючих її властивостей: технічна, біологічна, матеріальна та екологічна.

Загальновідомо, що комфортність в загальному випадку полягає у здатності об'єкта забезпечувати зручність, наявність умов для приємного та легкого використання або задоволення потреб користувача. Розглядаючи житловий будинок в якості об'єкта містобудування з точки зору пристосованості та зручності користування в системі «людина-середовище-об'єкт», структура елемента якості життя «комфортність» розгалужується на більш просту групу властивостей: мікроклімат та ергономіка.

Фрагмент кола властивостей (функціональність будинку) 0-6 рівнів містобудівної якості життя з відповідними групами викладено на рис. 2.

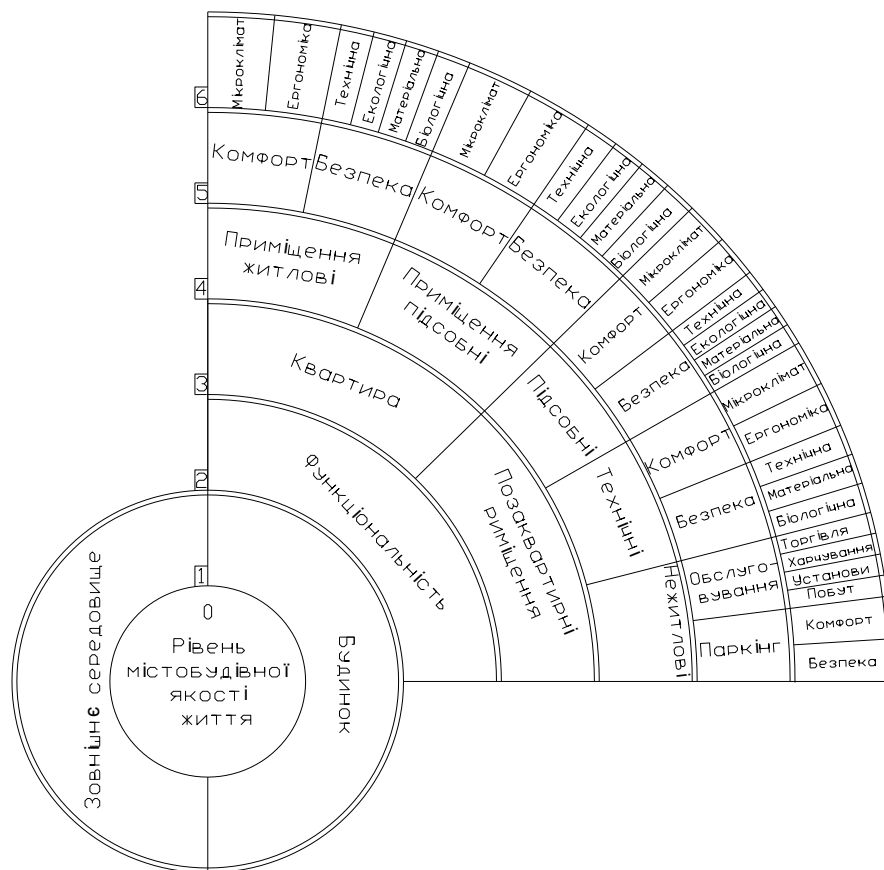

Рис. 2. 1 чверть кола властивостей 0-6 рівнів містобудівної якості життя

Решта трьох четвертей кола властивостей, його рівні та групи визначені шляхом аналізу функціональних, естетичних та структурних складових

житлового середовища, за аналогією, відповідно до принципу «від складного до простого», з дотриманням кваліметричних основ побудови дерева властивостей.

Результатом проведеного дослідження є перелік елементів житлового середовища, сформований в коло властивостей, що містить 10 рівнів (9 складних, 1 простий), 468 груп та 1175 складових, кожен з яких, на думку автора, в тій чи іншій мірі впливає на містобудівну якість життя. Коло властивостей в повному обсязі в даній статі не наводиться в зв'язку з значним обсягом графічного матеріалу.

Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення значень коефіцієнтів вагомості встановлених властивостей містобудівної якості життя методом «експертних оцінок».

Література:

1. Лісниченко С.В. Предметна кваліметрія в містобудуванні. – В зб. „Містобудування та територіальне планування”, вип. 50. – К., КНУБА, 2013. – С. 371-376.
2. Спиридонов С.П., Нижегородов Е.В., Герасимов Б.И. Институциональные индикаторы качества жизни. – Тамбов, «Издательство ГОУ ВПО ТГТУ». – 2010.
3. Азгальдов Г.Г. Квалиметрия в архитектурно-строительном проектировании – М.: Стройиздат, 1989. – 264 с.: ил.
4. Азгальдов Г.Г. Численная мера и проблемы красоты в архитектуре – М.: Стройиздат, 1978. – 92 с.
5. Квалиметрия для всех: Учеб. пособие / Азгальдов Г.Г., А.В. Костин, В.В. Садовов – М.: ИД Информ знание, 2012. – 165 с.: ил.
6. Федюкин В.К. Основы квалиметрии. - М.: Изд-во «ФИЛИНЪ», 2004.

Аннотация

В статье приведены общие принципы построения сложных уровней и групп круга свойств градостроительного качества жизни. Проведен анализ основных составляющих элементов функциональности и эстетичности объектов градостроительства.

Annotation

In the article describes the general principles of challenging levels and groups of circle properties of urban quality of life. The analysis of the major constituent elements of functionality and aesthetics of the objects of town planning.